

แนวทางการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร
ของประเทศไทย : กรณีศึกษาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ
Guidelines for the Development of Measures to Prevent Transnational
Organized Crimes in Thailand:
A Case Study of Transnational Drug Trafficking Organizations

ณพวีร์ กฤชชีวิน¹ กิตติ ชยวงกุล²
Nopphavee Kitsicheewin, Kitti Jayangakula

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงสาเหตุ ลักษณะรูปแบบ และแนวโน้มของ
อาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีศึกษาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ 2) เพื่อศึกษาปัญหาหรือ
อุปสรรคในการปรับใช้มาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีศึกษาองค์กร
ค้ายาเสพติดข้ามชาติ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งมาตรการเชิงบริหาร มาตรการเชิงกฎหมาย มาตรการด้านการศึกษา
และมาตรการเชิงสังคม และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ
ที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีศึกษาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ
(Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth
Interview)

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติเป็นภัยคุกคามต่อระบบเศรษฐกิจและความ
ปลอดภัยในชีวิตของประชาชน จำเป็นต้องอาศัยมาตรการเชิงป้องกันที่มีประสิทธิภาพ ทั้งมาตรการเชิงบริหาร
มาตรการเชิงกฎหมาย มาตรการด้านการศึกษา และมาตรการเชิงสังคม เพื่อป้องกันต้นตอของการเกิดขึ้นของ
องค์กรดังกล่าว 2) การปรับใช้มาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีศึกษา
องค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์
ที่ชัดเจน ปรับปรุงกฎหมายให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ พัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และสร้างการมี
ส่วนร่วมของชุมชน และ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่มี
ลักษณะเป็นองค์กรทั้งระบบนี้ จะช่วยในการแก้ไขปัญหาได้พร้อมกันทั้งองค์การและมีความยั่งยืนต่อการ
แก้ไขปัญหาทั้งระบบ

คำสำคัญ (Keywords) : มาตรการเชิงป้องกัน; อาชญากรรมข้ามชาติ; องค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ

Received: 2023-10-20 Revised: 2023-11-02 Accepted: 2023-11-05

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Master of Arts (Justice Policy and Administration), Faculty of Social Administration,
Thammasat University. E-mail: nopphaveek@gmail.com

² คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Faculty of Social Administration, Thammasat
University. E-mail: kitmarc@gmail.com

Abstract

Objectives of this study were: 1) to investigate the causes, characteristics, and trends of transnational organized crimes, a case study of transnational drug trafficking organizations; 2) to study their problems or obstacles in the application of preventive measures against the crimes, existing today, including administrative, legal, educational, and social measures; and 3) to propose guidelines for the preventive development. This study used a qualitative method, consisting of literature review and in-depth interviews.

The results of the study showed the following. 1) Transnational drug-trafficking organizations threatened the economic system and the safety of people's lives. It required effective measures for preventing the radical causes of these organizations. It included administrative, legal, educational and social measures. 2) The application of such preventive measures needed to be improved, especially by generating clear policies and strategies: making laws more sufficient and effective, developing the skills of practitioners, and creating community participations. 3) The proposed guidelines for the development of preventive measures against the transnational drug-trafficking organizations will help solve problems simultaneously and sustainably.

Keywords: preventive measures; transnational crime; transnational drug trafficking organization

บทนำ (Introduction)

โลกาภิวัตน์ทำให้โลกเชื่อมโยงกันมากขึ้น การคมนาคมขนส่ง การค้าเสรี และการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทำให้มนุษย์และอาชญากรรมเคลื่อนที่ข้ามรัฐได้ง่าย ส่งผลให้อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crimes) เพิ่มขึ้น อาชญากรรมข้ามชาติส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมและกระบวนการยุติธรรมอย่างรุนแรง เนื่องจากผู้กระทำความผิดอาจหลบหนีได้ง่าย สร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมมหาศาล (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม, 2564: 4) อาชญากรรมข้ามชาติมักเกิดขึ้นจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Organized Crime) ที่มีโครงสร้างซับซ้อน มีเครือข่ายในหลายรัฐ มักมีผู้นำสูงสุดหรือสภาคอยสั่งการ และมีเครือข่ายเป็นฐานกิจกรรมในการกระทำความผิดกระจายอยู่ทั่วโลก โดยองค์กรเหล่านี้มีทรัพยากรจำนวนมาก มักมีความเกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมักกระทำความผิดหลายประเภท เช่น การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธ การฟอกเงิน การกรรโชกทรัพย์ ลักลอบค้าของเถื่อน การปลอมแปลงเอกสาร เป็นต้น (สุรดา งามสน, 2562) ทำให้ยากต่อการปราบปรามอย่างมีประสิทธิภาพและนับเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงและการพัฒนาของทุกประเทศ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ การพัฒนากฎหมายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากอาชญากรรมข้ามชาติ (แสงโสม กออุดม, 2562: 8-10)

ประเทศไทยเป็นที่ตั้งขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติหลายกลุ่ม โดยกลุ่มที่พบบ่อยที่สุด คือ กลุ่มค้ายาเสพติดข้ามชาติ ซึ่งมักเชื่อมโยงกับกลุ่มนักค้ายาเสพติดนอกภูมิภาค นอกจากนี้ยังมีกลุ่มลักลอบนำคนเข้าเมืองและค้ามนุษย์ กลุ่มอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์และการฉ้อโกงข้ามชาติ ด้วยเหตุนี้จึงเล็งเห็นปัญหาของ

องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและกำหนดมาตรการเชิงป้องกัน โดยมุ่งเน้นที่การป้องกันไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้นตั้งแต่แรก (Law Insider, 2018) มาตรการเชิงป้องกันแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ มาตรการเชิงบริหาร มาตรการเชิงกฎหมาย มาตรการเชิงศึกษา และมาตรการเชิงสังคม แม้จะมีการกำหนดมาตรการเชิงป้องกันออกมาแล้ว แต่จากสถิติของ Global Organized Crime Index (2021) พบว่าประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีอัตราการก่ออาชญากรรมข้ามชาติสูงและมีมาตรการป้องกันที่ค่อนข้างต่ำ ส่งผลให้ประชาชนตกอยู่ในความเสี่ยงจากกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ประเทศไทยจึงควรเร่งรัดการบังคับใช้มาตรการเชิงป้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นไปที่การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงการสร้างความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับภัยคุกคามจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Global Organized Crime Index, 2021) ทั้งนี้ จากสถิติและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นพบว่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในไทยที่ลักลอบค้ายาเสพติดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องด้วยยาเสพติดเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญของการหารายได้ของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งสร้างผลกระทบมหาศาลเมื่อก่อเหตุร่วมกับอาชญากรรมข้ามชาติประเภทอื่น เช่น การฟอกเงิน การฉ้อโกงโดยการหลอกลวงให้ลงทุนผ่านเงินที่มาจากการค้ายาเสพติด เป็นต้น (รายงานข่าวกรมสอบสวนคดีพิเศษ, 2564)

การศึกษานี้เน้นศึกษาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ เนื่องจากเป็นประเภทอาชญากรรมข้ามชาติที่ขยายตัวเป็นวงกว้างและสร้างความเสียหายอย่างรุนแรง เนื่องจากยาเสพติดเป็นแกนกลางสำคัญ (Material part) ที่องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมักมีส่วนเกี่ยวข้อง อีกทั้งองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติมักมีระบบโครงสร้างองค์กรที่เชื่อมโยงข้ามเขตอำนาจรัฐอย่างชัดเจน และอาศัยโครงสร้างขององค์กรในการได้รับผลประโยชน์อันมิชอบ (Serena, 2021) ซึ่งมาตรการเชิงป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติมีอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่มีประสิทธิภาพในการปรับใช้และพัฒนามาตรการเพียงพอ การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นการเสนอแนะแนวทางในการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติอย่างเร่งด่วน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในภาพรวมของการดำเนินงาน รวมทั้งทำให้ประชาชนรับรู้ได้ถึง การมีชีวิตที่ปลอดภัยในสังคมที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ไทยสามารถรับมือกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุ ลักษณะรูปแบบ และแนวโน้มของอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีศึกษาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ
2. เพื่อศึกษาปัญหาหรืออุปสรรคของประเทศไทยในการปรับใช้มาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีศึกษาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งมาตรการเชิงบริหาร มาตรการเชิงกฎหมาย มาตรการด้านการศึกษา และมาตรการเชิงสังคม
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีศึกษาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กรของประเทศไทย : กรณีศึกษาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ โดยสืบค้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสารทางวิชาการ ตำรา หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความและเอกสารหนังสืออื่น ๆ ตลอดจนฐานข้อมูลสารสนเทศจากหน่วยงานรัฐและอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้ให้ข้อมูลที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานที่ป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ เพื่อสะท้อนถึงปัญหาและอุปสรรคในการปรับใช้มาตรการเชิงป้องกัน รวมถึงรับทราบในข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปฏิบัติหน้าที่

1.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มประชากรคัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของงานวิจัย โดยสัมภาษณ์รายบุคคลในสถานะตัวแทนของหน่วยงานจำนวน 6 หน่วยงาน หน่วยงานละ 1 คน คือ (1) ผู้แทนสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (2) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (3) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (4) ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด (5) ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ และ (6) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในคน เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2566

1.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ มิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ. 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การศึกษาเอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูลทุติยภูมิเป็นเอกสารขั้นต้นและเอกสารชั้นรอง ทั้งที่เป็นเอกสารสาธารณะและเอกสารส่วนบุคคล รวมถึงฐานข้อมูลสารสนเทศจากหน่วยงานรัฐและอินเทอร์เน็ต

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-end questions) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถอธิบายและนำเสนอข้อมูลได้อย่างอิสระ โดยกำหนดประเด็นสำคัญของคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในแต่ละมาตรการเชิงป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึกในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการจำแนกข้อมูลในระดับจุลภาค โดยวิธีการวิเคราะห์คำหลักควบคู่ไปกับวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบกับนำมาเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้สามารถตอบคำถามการวิจัย และนำไปสู่การจัดข้อเสนอแนะในการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กรของประเทศไทย : กรณีศึกษาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษา

เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนำข้อมูลที่ได้ดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. สาเหตุ ลักษณะรูปแบบ และแนวโน้มของอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ โดยสรุปจะเห็นได้ว่าองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติมีสาเหตุที่มาจากกระทำความผิดที่มีแรงจูงใจจากประเด็นเรื่องเศรษฐกิจ กล่าวคือ ต้องการได้มาซึ่งเงิน ทรัพย์สิน และผลประโยชน์อื่นใดที่ไม่ใช่แรงจูงใจทางการเมือง และสามารถใช้ผลประโยชน์ที่ได้จากการค้ายาเสพติดนี้ก่อร่างสร้างตัวให้ได้มาซึ่งอิทธิพลในทางทุจริตเพื่อสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งขององค์กร ซึ่งองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมข้ามชาติประเภทหนึ่ง (Transnational crimes) ที่มีการกระทำข้ามรัฐข้ามพรมแดน (Cross-border transference) เนื่องจากความต้องการในทรัพย์สินเงินทองและอิทธิพลเป็นสิ่งที่ไม่มีพรมแดนนั้นจึงส่งผลให้การกระทำความผิดที่เป็นองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาตินี้ก็ไม่มีพรมแดนในการกระทำความผิดเช่นกัน เพราะยังขยายความรุนแรงไปได้เท่าไรองค์กรก็จะยิ่งใหญ่ กว้างขวาง และทำกำไรโดยทุจริตจากการค้ายาเสพติดได้มากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้องค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติจึงเป็นองค์กรศูนย์กลางของอาชญากรรมข้ามชาติหลากหลายประเภท ตลอดจนการค้ายาเสพติดมักกระทำโดยเซลล์อาชญากรรมย่อย ๆ ตามชุมชนเป็นหลัก ซึ่งจะเห็นถึงระดับการบังคับบัญชาในหลาย ๆ ระดับชั้น (Command hierarchy) ดังนั้นการจะสาวถึงตัวการใหญ่จึงเป็นไปได้ว่ายากมาก สามารถหลีกเลี่ยงการกระทำความผิดได้สะดวก และสามารถขยายเครือข่ายการกระทำความผิดผ่านแหล่งตลาดมืดได้หลากหลายแหล่งเพื่อขยายอิทธิพลและความร่ำรวยของตนเอง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้องค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติมีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งลักษณะรูปแบบขององค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติมี 4 ส่วน คือ (1) เป็นการรวมตัวกันของอาชญากรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ในระยะเวลาหนึ่งเพื่อมุ่งหมายค้ายาเสพติดเพื่อหวังผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและอิทธิพลอื่น ๆ (2) มุ่งหาแหล่งผลิตยาเสพติดและตลาดการค้ายาเสพติด รวมถึงตลาดมืดอื่น ๆ ในลักษณะไม่สนใจต่อเขตแดน รวมถึงการประสานงานกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติประเภทอื่น เพื่อขยายเครือข่ายขององค์กร (3) การค้ายาเสพติดนั้นเป็นการกระทำความผิดที่เป็นความผิดร้ายแรง (serious crime) ซึ่งมีโทษจำคุก 4 ปีขึ้นไป และเป็นความผิดฐานการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และ (4) มีลักษณะที่เป็นโครงสร้างชัดเจนและมีความถาวรในระดับหนึ่ง (structural organization)

โดยแนวโน้มขององค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติในไทยมีลักษณะที่เพิ่มมากขึ้น จากการที่ไทยเป็นทั้งต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ายาเสพติด ทั้งการผลิตผ่านบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ พื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา โดยเชื่อมต่อการค้ายาเสพติดข้ามชาติไปยังประเทศต่าง ๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานการณ์แนวโน้มขององค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติยังคงทวีความรุนแรงต่อเนื่อง ประกอบกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ การใช้บริษัทขนส่งเอกชน ผลกระทบทางเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้แนวโน้มของการขยายตัวขององค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติจะยังคงสร้างปัญหาให้ไทยต่อไป

2. ปัญหาหรืออุปสรรคของประเทศไทยในการปรับใช้มาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีศึกษาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งมาตรการเชิงบริหาร มาตรการเชิงกฎหมาย มาตรการด้านการศึกษา และมาตรการเชิงสังคม พบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้ มาตรการเชิงบริหาร พบว่า การจัดทำนโยบายหรือยุทธศาสตร์ไม่ได้ถูกกำหนดมาเพื่อหน่วยงานในระดับปฏิบัติเป็นหลัก ทำให้ความเชื่อมโยงสอดคล้องของการกำหนดนโยบายไม่ตรงตามสถานการณ์หรือความต้องการที่หน่วยงานระดับปฏิบัติต้องการจริง เพราะมองเพียงแค่ความสมบูรณ์ของการจัดทำแผนที่ยึดโยงกับการตอบโจทย์แผน

อื่น ๆ แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับหน่วยงานปฏิบัติมากพอ รวมถึงขาดการนำแนวทางหรือแนวปฏิบัติที่ดีซึ่งได้จากการประชุมระหว่างประเทศไปปรับใช้ในหน่วยงานระดับปฏิบัติ ทำให้เห็นข้อติดขัดในการส่งต่อแนวทางการปฏิบัติที่ดีให้แก่หน่วยงานในพื้นที่ซึ่งต้องเผชิญกับองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติโดยตรง มาตรการเชิงกฎหมาย พบว่า กฎหมายที่มีอยู่และใช้เป็นหลักในการรับมือกับองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ไม่ถูกนำไปปรับใช้ด้วยการที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าการปรับใช้เป็นเรื่องซับซ้อนและยุ่งยาก การใช้กฎหมายอาญาทั่วไปจะสะดวกมากกว่า อีกทั้งกฎหมายพิเศษอื่น ๆ อย่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ไม่สามารถสนับสนุนการปรับใช้ในการรับมือได้อย่างเต็มที่เพราะคดีมักจะริเริ่มจากการทำงานของตำรวจที่ปรับใช้หมายทั่วไปและความผิดฐานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติไม่ใช่คดีพิเศษ ทำให้กรมสอบสวนคดีพิเศษไม่สามารถเข้ามาสนับสนุนได้ทันที รวมถึงกฎหมายในประเทศ อย่าง พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ยังคงเอื้อให้การป้องกันยาเสพติดมีการขยายตัวไปประเทศ ด้วยลักษณะของกฎหมายที่เปิดช่องให้ใช้ดุลพินิจปรับโทษให้เหมาะสมจากพฤติการณ์ หรือ ช่องว่างของกระบวนการบำบัดที่ไม่สำเร็จ อีกทั้งกฎหมายได้บัญญัติออกมาหลายปีทำให้มาตรการกฎหมายไม่เท่าทันต่อสถานการณ์และรูปแบบการกระทำความผิด มาตรการด้านการศึกษา พบปัญหาและอุปสรรคในการขาดโอกาสในการเข้ารับการอบรมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่ไม่เอื้อให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่จริง ๆ ในพื้นที่ห่างไกล ที่การจัดสรรมักจะให้ส่วนกลางได้รับการอบรมก่อน รวมถึงปัญหาการใช้ภาษาต่างประเทศซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อเจ้าหน้าที่ในการรับมือกับองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ ที่ต้องอาศัยองค์ความรู้และการประสานงานร่วมกับต่างประเทศ มาตรการเชิงสังคม พบว่าเครื่องมือในการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการป้องกันองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึงองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ คือ คู่มือป้องกันภัยจากอาชญากรรมข้ามชาติ มีเนื้อหาที่เน้นประเด็นวิชาการซึ่งไม่สร้างความน่าสนใจหรือยึดโยงกับชุมชนจริงว่าชุมชนต้องทำอะไรในการแก้ไขปัญหและรับมือ ทำให้คู่มือไม่ได้เน้นให้เห็นถึงองค์ความรู้ที่ประชาชนต้องทราบจริง รวมถึงรูปแบบการเผยแพร่องค์ความรู้สู่ชุมชนยังขาดความหลากหลายขององค์ความรู้ที่ชุมชนจำเป็นจริง ๆ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายเพื่อป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติไม่ได้ยึดโยงชุมชนเป็นศูนย์กลางในการป้องกันปัญหา ซึ่งรัฐใช้วิธีคิดแบบ top-down มองชุมชนแค่เป็นเพียงเหยื่อหรือส่วนหนึ่งขององค์กรที่ต้องช่วยเหลือและปราบปรามเท่านั้น ไม่ได้เน้นความร่วมมือหรือให้ความสำคัญกับชุมชนในฐานะส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหจริง รวมถึงทัศนคติของภาครัฐที่ไม่ดีต่อการทำงานร่วมกับองค์กรนอกภาครัฐ

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีศึกษาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ จากการศึกษาวิจัยทราบถึงข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันได้ ดังนี้ มาตรการเชิงบริหาร 1) การจัดทำนโยบายหรือยุทธศาสตร์ควรให้ความสำคัญกับวงจรรณโยบายสาธารณะที่ยึดโยงกับหน่วยงานในระดับปฏิบัติในลักษณะการประสานงานอย่างใกล้ชิด (cooperation and partnership) โดยหน่วยงานในระดับปฏิบัติควรอยู่ในทุกขั้นตอนของการจัดทำนโยบาย ซึ่งอาจผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่ประกอบไปด้วยทุกภาคส่วนทุกระดับ เพื่อให้มีการพูดคุยกับหน่วยงานในระดับปฏิบัติอยู่เป็นระยะ โดยยึดผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์กลาง เพื่อให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงระดับปฏิบัติ (Whole-of-Government Approach) ตลอดจนบูรณาการการทำงานที่ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วม (Whole-of-Society Approach) 2) ในส่วนการประชุมระหว่างประเทศควรกำหนดแนวทางที่เป็นรูปธรรมชัดเจนให้มีการประเมินผลการประชุมระหว่างประเทศทุกครั้ง เพื่อประเมินผลว่าการประชุมระหว่างประเทศนี้มีการปรับแนวทางระหว่างประเทศมาหรือไม่ ถ้ามีก็

กำหนดให้มีการประชุมพิจารณาว่าจะนำไปต่อยอดพัฒนาได้อย่างไรใด มาตรการเชิงกฎหมาย 1) ควรเสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านกฎหมายเกี่ยวกับการรับมือกับองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติที่ประกอบไปด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประเมินผลกฎหมายเพื่อชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องของกฎหมาย และให้มีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นต่อการพัฒนากฎหมาย 2) พิจารณาเพิ่มเติมฐานความผิดการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ หรือ การกระทำความผิดฐานองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นหนึ่งในคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 เพื่อให้กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถดำเนินการสอบสวนได้ทันที 3) ในกรณีที่กฎหมายภายในมีช่องโหว่ ควรพิจารณาออกเป็นประกาศกระทรวงเพื่อเพิ่มรายละเอียดของมาตรการเชิงป้องกันต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา เพื่อเร่งแก้ไขช่องโหว่ของกฎหมายดังกล่าวในเบื้องต้นก่อน 4) อาจใช้วิธีการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MoU) เพื่อช่วยอุดช่องว่างของข้อกฎหมายในประเด็นที่เป็นปัญหาและเกี่ยวพันกับต่างประเทศ โดยอาจดำเนินการผ่านกระทรวงการต่างประเทศเพื่อเสนอปัญหาไปยังรัฐบาลต่างประเทศ มาตรการด้านการศึกษา 1) ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาผู้ที่มีคุณสมบัติในการเข้ารับการอบรม ภายใต้การออกระเบียบในการจัดสรรโควตาการเข้ารับการอบรมที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งควรกำหนดเกณฑ์เป็นสายลักษณะอักษรเพื่อให้นำไปปฏิบัติได้ 2) การกำหนดให้การสอบภาษาต่างประเทศเป็นหนึ่งในเกณฑ์สำคัญในการคัดเลือกบุคคลเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเลื่อนขั้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่สนใจที่จะเรียนรู้ในภาษาต่างประเทศ รวมถึงการพิจารณาเพิ่มค่าตอบแทน มาตรการเชิงสังคม 1) การเผยแพร่ความรู้ควรจัดทำโดยยึดความจำเป็นต่อประชาชน (Community-based guidelines) ที่เน้นถึงองค์ความรู้ที่ประชาชนต้องการจริงเมื่อต้องเผชิญกับกลุ่มองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ เพื่อสร้างความรับรู้แก่ประชาชนสังคมในลักษณะที่ชุมชนเป็นศูนย์กลาง 2) ควรพัฒนารูปแบบการเผยแพร่องค์ความรู้สู่ชุมชนในลักษณะองค์ความรู้ในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมข้ามชาติแบบองค์รวม (Comprehensive knowledge) อาทิ ความรู้ทางอัยการ ความรู้ทางสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรม 3) เสนอให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพของอาสาสมัครศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหมู่บ้าน (อส.ปส.บ.) ให้มีความรู้ด้านการป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติมากขึ้น 4) หน่วยงานรัฐควรปรับทัศนคติกระบวนการทำงานในลักษณะ bottom-up ที่มองว่าทุกฝ่ายเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายร่วมกับองค์กรนอกภาครัฐ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. สาเหตุ ลักษณะรูปแบบ และแนวโน้มของอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ 1.1) สาเหตุ เกิดจากการกระทำความผิดที่มีแรงจูงใจจากประเด็นเรื่องเศรษฐกิจ กล่าวคือต้องการได้มาซึ่งเงิน ทรัพย์สิน และผลประโยชน์อื่นใดที่ไม่ใช่แรงจูงใจทางการเมือง และสามารถใช้ผลประโยชน์ที่ได้จากการค้ายาเสพติดนี้ก่อร่างสร้างตัวให้ได้มาซึ่งอิทธิพลในทางทุจริตเพื่อสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2564) ที่ว่าอาชญากรรมข้ามชาติมีกลุ่มผลกระทบที่เกิดต่อโครงสร้างทางสังคม กระบวนการยุติธรรม รวมถึงระบบเศรษฐกิจอย่างมหาศาล กอปรกับสถานะโลกาภิวัตน์ทำให้การเคลื่อนย้ายและการค้ายาเสพติดสามารถกระทำได้ง่ายขึ้น ซึ่งทำให้เป็นสาเหตุสำคัญที่องค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติทวีความรุนแรงมากขึ้นจากสภาพสังคมของโลกและสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น 1.2) ลักษณะรูปแบบ กล่าวได้

ใน 4 ส่วน คือ (1) เป็นการรวมตัวกันของอาชญากรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปในระยะเวลาหนึ่งเพื่อมุ่งหมายค้ายาเสพติดเพื่อหวังผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ (2) มุ่งหาแหล่งผลิตยาเสพติดและตลาดการค้ายาเสพติด รวมถึงตลาดมืดอื่น ๆ ในลักษณะไม่สนใจต่อเขตแดน (3) การค้ายาเสพติดนั้นเป็นการกระทำความผิดที่เป็นความผิดร้ายแรง (Serious crime) และ (4) มีลักษณะที่เป็นโครงสร้างชัดเจนและมีความถาวรในระดับหนึ่ง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นลักษณะสำคัญขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติตามนิยามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 สอดคล้องกับ Serena, K. (2021) ที่หยิบยกลักษณะของขบวนการค้ายาเสพติดของกลุ่ม Medellín Cartel ที่มักจะเป็นโครงสร้างหลวม ๆ แบ่งกันหลายกลุ่มย่อยหาแหล่งผลิตและจำหน่ายยาเสพติดโดยไม่สนใจเส้นเขตแดนแต่อย่างใด มุ่งแต่การหาเสด็จราคาถูกไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลกก็ตาม ซึ่งเป็นกระทำการละเมิดกฎหมายการค้ายาเสพติดในแต่ละรัฐอย่างชัดเจน โดยจะเห็นเป็นรูปแบบแพทเทิร์น (Pattern) หลักขององค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติที่มีลักษณะคล้าย ๆ กันนี้ 1.3) แนวโน้ม พบว่าแนวโน้มมีเพิ่มขึ้น จากที่ไทยเป็นทั้งต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ายาเสพติด ทั้งการผลิตผ่านบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ และพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา โดยเชื่อมต่อการค้ายาเสพติดข้ามชาติไปยังประเทศต่าง ๆ ทำให้ทราบได้ว่าปริมาณยาเสพติดของไทยในประเทศมีจำนวนมากพอที่จะเคลื่อนย้ายไปยังต่างประเทศผ่านกลุ่มองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติต่าง ๆ สอดคล้องกับรายงานข่าวกรมสอบสวนคดีพิเศษ (2564) ที่เห็นถึงการที่ไทยเป็นจุดหมายของการส่งออกและทางผ่านของยาเสพติดสำคัญในภูมิภาค ซึ่งเมื่อมียาเสพติดผ่านมากขึ้นความเสี่ยงของการขยายตัวขององค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติที่ใช้ไทยเป็นฐานก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน

2. ปัญหาหรืออุปสรรคของประเทศไทยในการปรับใช้มาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีศึกษาองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งมาตรการเชิงบริหาร มาตรการเชิงกฎหมาย มาตรการด้านการศึกษา และมาตรการเชิงสังคม เมื่อไล่เรียงแต่ละมาตรการ ดังนี้

2.1) มาตรการเชิงบริหาร พบว่า การจัดทำนโยบายหรือยุทธศาสตร์ไม่ได้ถูกกำหนดมาเพื่อหน่วยงานในระดับปฏิบัติเป็นหลัก ทำให้ความเชื่อมโยงสอดคล้องของการกำหนดนโยบายไม่ตรงตามสถานการณ์หรือความต้องการที่หน่วยงานระดับปฏิบัติต้องการจริง เพราะผู้จัดทำนโยบายมองเพียงแค่ความสมบูรณ์ของการจัดทำแผนเท่านั้น รวมถึงขาดการนำแนวทางหรือแนวปฏิบัติที่ดีซึ่งได้จากการประชุมระหว่างประเทศไปปรับใช้ในหน่วยงานระดับปฏิบัติ ทำให้สะท้อนถึงระบบการทำงานของไทยที่ขาดความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติที่แยกกันปฏิบัติงาน ซึ่งทำให้มาตรการเชิงป้องกันของไทยเกิดช่องโหว่สำคัญอย่างยิ่งในหน่วยงานทั้งสองระดับและทำให้ประสิทธิภาพในการป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติลดลง

2.2) มาตรการเชิงกฎหมาย พบว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ไม่ถูกนำไปปรับใช้ด้วยการที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าการปรับใช้เป็นเรื่องซับซ้อนและยุ่งยาก รวมถึงกฎหมายพิเศษอย่างพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ไม่สามารถสนับสนุนการปรับใช้ในการรับมือได้ เพราะไม่ใช่ความผิดที่กำหนดบัญชีท้ายประมวล และกฎหมายในประเทศ อย่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ยังคงเอื้อให้การป้องกันยาเสพติดมีการขยายตัวไปประเทศ ด้วยลักษณะของกฎหมายที่เปิดช่องให้ใช้ดุลพินิจปรับโทษให้เหมาะสมจากพฤติการณ์ หรือช่องว่างของกระบวนการบำบัดที่ไม่สำเร็จ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ทำให้มาตรการเชิงกฎหมายของไทยที่ใช้ในการป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติจึงไม่สามารถใช้ในการป้องกันได้อย่างเต็มที่ เพราะกฎหมายแต่ละฉบับต่างพบปัญหาในการนำไปใช้บังคับใช้ และกลับไปใช้กฎหมายอาญาทั่วไป ทำให้การดำเนินคดีถูกมองเป็นเพียงคดีอาญาทั่วไป และไม่สามารถป้องกันความรุนแรงขององค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติได้ สอดคล้องกับรายงาน

ของ Global Organized Crime Index (2021) ที่เห็นว่าการป้องกันกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมาตรการเชิงกฎหมายมีปัญหาในการนำไปปรับใช้เช่นกัน ทั้งการที่กฎหมายไม่เท่าทันกับปัญหาและกฎหมายมีข้อจำกัดในการนำไปปรับใช้ต่อเจ้าหน้าที่ ทำให้กฎหมายนั้นไม่อาจช่วยเจ้าหน้าที่ได้แต่อย่างใด 2.3) มาตรการด้านการศึกษา พบปัญหาการขาดโอกาสในการเข้ารับการอบรมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่ไม่เอื้อให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่จริงในพื้นที่ห่างไกล ที่การจัดสรรมักจะให้ส่วนกลางได้รับการอบรมก่อน และการที่เจ้าหน้าที่ที่มีปัญหาการใช้ภาษาต่างประเทศ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ปิยะ อุทาโย และคณะ (2563: 204-205) ที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจทั้งในด้านทักษะการสืบสวนสอบสวนและการประสานงานกับต่างประเทศตามปัจจัยข้างต้น ทำให้เจ้าหน้าที่ยังไม่อาจรับมือกับองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติได้อย่างดีพอ 2.4) มาตรการเชิงสังคม พบปัญหาว่าการเผยแพร่ความรู้ที่เน้นแต่ประเด็นวิชาการที่ไม่สร้างความน่าสนใจหรือยึดโยงชุมชนจริงว่าชุมชนต้องทำอะไรในการแก้ไขปัญหาเมื่อเผชิญกับองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ รวมถึงรูปแบบการเผยแพร่องค์ความรู้สู่ชุมชนยังขาดความหลากหลายในการมอบความรู้ที่จำเป็นจริง ๆ ให้แก่ชุมชนสังคม ตลอดจนการสร้างเครือข่ายนั้นไม่ได้ยึดโยงชุมชนเป็นศูนย์กลางในการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้ชุมชนไม่ถูกมองว่าเป็นอีกหนึ่งกลไกที่สามารถยกระดับมาตรการเชิงป้องกันให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Law Insider (2018) ที่ว่ามาตรการเชิงป้องกันที่ดีควรเป็นการป้องกัน (Prevent) ลด (Minimize) หรือบรรเทา (Mitigate) ความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นภายใต้การกำหนดมาตรการเชิงบริหาร กฎหมาย ด้านการศึกษา และสังคมไปพร้อม ๆ กัน จึงจะทำให้มาตรการเชิงป้องกันสามารถใช้ในการแก้ไขปัญหาได้จริง และนำไปสู่การป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติในที่สุด

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นองค์กร กรณีศึกษาขององค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ ในการพัฒนามาตรการเชิงป้องกัน สามารถกำหนดได้ ดังนี้ 3.1) มาตรการเชิงบริหาร ควรให้ความสำคัญกับวงจรรายนโยบายสาธารณะที่ยึดโยงกับหน่วยงานในระดับปฏิบัติ ในลักษณะการประสานงานอย่างใกล้ชิด โดยอาจให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่ประกอบด้วยทุกภาคส่วนทั้งนโยบายและปฏิบัติเพื่อให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงระดับปฏิบัติ ตลอดจน บูรณาการการทำงานที่ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วม เมื่อนั้นจะเป็นการประสานช่องโหว่ที่เกิดขึ้นให้แนบชิดและร่วมกันปฏิบัติงานป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Global Organized Crime Index (2021) ที่เห็นว่าการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นเนื้อเดียวกันและมุ่งป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้การกำหนดแนวทางเป็นรูปธรรมชัดเจนให้มีการประเมินผลหลังการไปประชุมเวทีระหว่างประเทศทุกครั้งก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน เพื่อให้สามารถนำแนวทางใหม่ ๆ ที่เป็นสากลมาปรับใช้ร่วมกับมาตรการที่มีอยู่ในประเทศได้ ทั้งนี้มีข้อจำกัดที่ว่า การจัดทำนโยบายหรือยุทธศาสตร์เป็นอำนาจเต็มของหน่วยงานในระดับนโยบาย ซึ่งมีอำนาจที่จะตัดสินใจว่าจะรับข้อมูลจากหน่วยงานระดับปฏิบัติมากน้อยเพียงใดที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในภาพรวม ตลอดจนระยะเวลาในการจัดทำนโยบายหรือยุทธศาสตร์เป็นไปอย่างจำกัด ซึ่งต้องอาศัยการประสานงานกันอย่างบูรณาการเพื่อไม่ให้ข้อจำกัดนี้เกิดขึ้นได้ 3.2) มาตรการเชิงกฎหมาย ควรมีการจัดตั้งจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านกฎหมายเกี่ยวกับการรับมือกับองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ เพื่อให้มีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นต่อการปรับใช้และพัฒนากฎหมายด้านการป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ และนำไปสู่การพิจารณาแก้ไขกฎหมายต่อรัฐสภาในที่สุด รวมถึงพิจารณาเพิ่มประเด็นฐานความผิดการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ หรือ การกระทำความผิดฐานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นหนึ่งในคดีความผิดที่กำหนดไว้ในบัญชีท้าย

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 เพื่อให้กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถสอบสวนความผิดฐานองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้ในทันที และออกประกาศกระทรวงเพื่อเพิ่มรายละเอียดของมาตรการเชิงป้องกันต่าง ๆ ที่ยังคงเป็นปัญหาและต้องการแก้ไข เพื่อเป็นการเร่งแก้ไขช่องโหว่ของกฎหมายดังกล่าวในเบื้องต้นก่อน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้สอดคล้องกับการศึกษาของ แสงโสม กออุดม (2562: 8) ที่ว่าการพัฒนากฎหมายจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของมาตรการเชิงป้องกัน อันเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานที่ปรับใช้มาตรการเชิงป้องกันดังกล่าวได้ด้วย กล่าวได้คือเมื่อกฎหมายดี หน่วยงานที่น่ากฎหมายหมายไปบังคับใช้ก็จะนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน แต่ทั้งนี้อาจมีข้อจำกัดว่ากระบวนการปรับปรุงแก้ไขของไทยใช้ระยะเวลาที่นานและมีหน่วยงารับผิดชอบเยอะ ทำให้กระบวนการปรับปรุงกฎหมายไม่อาจกระทำได้ในทันที

3.3) มาตรการด้านการศึกษา พบว่า การจัดสรรโควตาการเข้ารับการอบรมที่เป็นรูปธรรมชัดเจนเป็นประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยอาจจะจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาผู้ที่มีคุณสมบัติในการเข้ารับการอบรม เพื่อให้การกำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวทางการคัดเลือกเป็นไปอย่างเปิดโอกาสให้ทุกคนในหน่วยงานได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองมากขึ้น ซึ่งควรที่จะกำหนดเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เกิดการยึดถือนำไปปฏิบัติได้จริง รวมถึงการกำหนดให้การสอบภาษาต่างประเทศเป็นหนึ่งในเกณฑ์สำคัญต่อการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับ Global Organized Crime Index (2021) ที่รายงานว่าเจ้าหน้าที่เป็นส่วนสำคัญในการรับมือกับองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ เนื่องจากมาตรการใด ๆ ที่รัฐกำหนดมา ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่มีความพร้อมมากพอในการเผชิญกับปัญหาดังกล่าวจะทำให้ปัญหาไม่ถูกแก้ไขและมีโอกาสขยายตัวรุนแรงมากขึ้น

3.4) มาตรการเชิงสังคม การเผยแพร่ความรู้ควรจัดทำในลักษณะที่มองชุมชนเป็นศูนย์กลางและจำเป็นต่อประชาชนจริง ๆ (Community-based guidelines) ที่เน้นให้เห็นถึงองค์ความรู้ที่ประชาชนต้องการเมื่อต้องเผชิญกับกลุ่มองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ ตลอดจนองค์ความรู้ที่มองอยู่ในลักษณะที่เป็นองค์รวม (Comprehensive knowledge) ที่หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาแบ่งปันความรู้ที่หลากหลายให้แก่ชุมชน ตลอดจนการปรับทัศนคติกระบวนการทำงานในลักษณะ bottom-up ที่มองว่าทุกฝ่ายต่างเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหากลุ่มองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2564: 64) และการศึกษาของ Global Organized Crime Index (2021) ที่เห็นว่าการให้ความสำคัญกับชุมชน (ภาคประชาชน) จะเป็นอีกส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องในการช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว เนื่องจากชุมชนเป็นผู้เผชิญเหตุกับองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติโดยตรง ดังนั้น จะรับทราบถึงลักษณะและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด เมื่อมารวมกับภาครัฐก็จะทำให้มาตรการเชิงป้องกันมีความเข้มแข็งมากขึ้นและรับมือกับองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ทั้งนี้ก็มีข้อห่วงกังวล ถึงเรื่องของชุมชนอาจยังไม่มี ความเข้มแข็งมากพอที่จะเป็นเครือข่ายป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติได้ ทำให้ไม่ได้ผู้นำชุมชนที่จะสามารถประสานงานกับราชการได้ อีกทั้งบางชุมชนอาจขาดความสนใจในการรับฟังการเผยแพร่หรือแจ้งข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว ซึ่งต้องอาศัยความพยายามอย่างยิ่งของภาครัฐในการให้ความรู้แบบองค์รวมและสร้างความเข้าใจกับคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

การดำเนินการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติจะต้องเป็นการประสานสอดคล้องกันทั้งระบบ กล่าวคือ มาตรการด้านบริหาร กฎหมาย การศึกษา และสังคม จะต้องพัฒนาไปพร้อมกัน แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดยังคงผูกกับเรื่องขององค์ความรู้ ขอบประมาณ ทัศนคติ ซึ่งถ้าหากปลดปล่อยปัญหาเหล่านี้ไปได้จะทำให้เห็นผลชัดเจนมากยิ่งขึ้นคือทำให้ประชาชนเกิดความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

มาตรการเชิงบริหาร หน่วยงานในระดับนโยบายควรเร่งพิจารณาและประเมินผลของนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่มีอยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติ เพื่อให้เห็นว่านโยบายหรือยุทธศาสตร์ขณะนี้เหมาะสมเพียงพอที่จะแก้ไขหรือจะจัดทำใหม่หรือไม่ โดยยึดความเชื่อมโยงกับหน่วยงานระดับปฏิบัติเป็นสำคัญ มาตรการเชิงกฎหมาย 1) พัฒนากลไกการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในเบื้องต้น โดยอาศัยกลไกที่มีอยู่ตามข้อตกลงการปฏิบัติหน้าที่ในศตวรรษระหว่างหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 โดยอาจกำหนดให้จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ (Task force) เพื่อแลกเปลี่ยนและหารือถึงแนวทางในการปรับใช้มาตรการเชิงป้องกันต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อมูลปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย 2) ควรเร่งรัดจัดทำบันทึกข้อตกลงในระดับที่หน่วยงานปฏิบัติต้องการใช้ในการสนับสนุนการทำงานและกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่ได้ให้อำนาจไว้ มาตรการด้านการศึกษา ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการอบรมเจ้าหน้าที่ด้านการปรับใช้มาตรการเชิงป้องกันองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติในลักษณะหลักสูตรเพื่อผู้ปฏิบัติงานโดยตรง โดยอาศัยองค์ความรู้จากทั้งหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการจัดสรรจำนวนผู้เข้ารับการอบรมให้เหมาะสม มาตรการเชิงสังคม เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติควรพัฒนาเครือข่ายชุมชนที่ตนรับผิดชอบอยู่ให้เป็นเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น มีองค์ความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยอาจอาศัยกลไกตำรวจชุมชนในการต่อยอดเครือข่ายชุมชนที่มีอยู่แล้วให้สามารถรับมือกับการเผชิญกับองค์กรค้ายาเสพติดข้ามชาติได้ ภายใต้การจัดตั้งประชาคมความร่วมมือป้องกันองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติระหว่างตำรวจ ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ โดยยึดโยงกับชุมชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาทั้งระบบ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติประเภทอื่น ๆ อาทิ องค์กรค้ายาเสพติด ข้ามชาติ องค์กรอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ข้ามชาติ เป็นต้น เพื่อให้เห็นภาพความเชื่อมโยงและมีความเข้าใจในความเป็นโครงสร้างและความรุนแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเพิ่มมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมากขึ้น โดยเอาผิดไม่เพียงเฉพาะการมีส่วนร่วม แต่เน้นเอาผิดกับการกระทำที่เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติทั้งระบบ ทั้งการเป็นตัวการ ตัวใช้ และผู้สนับสนุนฐานกระทำการอันเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

เอกสารอ้างอิง (References)

- ปิยะ อุทาโย และคณะ. (2563). โครงการ การพัฒนาการบริหารจัดการงานตำรวจของไทยและการยกระดับความร่วมมือกับองค์กรตำรวจของประเทศสมาชิกอาเซียนในการดูแลความปลอดภัยสาธารณะจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ. รายงานการวิจัย: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- รายงานข่าวกรมสอบสวนคดีพิเศษ. (2564). ดีเอสไอ จับกุมผู้ต้องหาในคดีพิเศษที่ 39/2561 กรณี การกระทำ ความผิดฐานฟอกเงินและความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษที่ 103/2560 มีพฤติการณ์เป็นองค์กร อาชญากรรมข้ามชาติ หลอกหลวงผู้เสียหายให้ร่วมลงทุน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ รวม มูลค่าความเสียหายกว่า 200. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.dsi.go.th/th/Detail/526289d2159816d9c427008288b83222> สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2566.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). **คู่มือ การป้องกันภัยจากอาชญากรรมข้ามชาติ**. (1, บ.ก.). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอส ออฟเซ็ท กราฟฟิคดีไซน์.
- สุรดา ง่วนสน. (2562). **ความเป็นรัฐมาเฟียของรัสเซีย กรณีศึกษาอาชญากรรมรัสเซียในไทย**. ภาคนิพนธ์ปริญญา หลักรัฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- แสงโสม กออุดม. (2562). ภัยคุกคามจากอาชญากรรมข้ามชาติ: การวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างและการขยาย เครือข่ายองค์กรของกลุ่มมาเฟียรัสเซีย. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*. 10(1): 1-11.
- Global Organized Crime Index. (2021). **Global Initiative Against Transnational Organized Crime**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2021/09/GITOC-Global-Organized-Crime-Index-2021.pdf>. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2566.
- Law Insider. (2018, May 25). **Preventive measures definition**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.lawinsider.com/dictionary/preventive-measures>. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2566.
- Serena, K. (2021, September 28). **How Pablo Escobar's Medellín Cartel Became The Most Ruthless In History. All that's interesting**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://allthatsinteresting.com/medellin-cartel>. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2566.